

Concursuri Festivaluri Super-conservatoare...

Cu prilejul adunării generale a Federației Internaționale a Concursurilor Muzicale, care a avut loc la Geneva, Dan Negreanu, secretar general al Concursului și Festivalului Internațional „George Enescu”, a stat de vorbă cu André Marescotti, compozitor, profesor la Conservatorul din Geneva, președintele Federației Internaționale a Concursurilor Muzicale; Arnaud de Gontaut-Biron, vicepreședinte al Federației Internaționale a Concursurilor Muzicale; și dr. Wähelm Pospisil, critic muzical, secretar general al Concursului și Festivalului Internațional „Primăvara la Praga”.

Dan Negreanu: Concursurile internaționale muzicale sînt în ultimele două decenii într-o considerabilă și vertiginoasă proliferare. Care sînt după părerea dumneavoastră cauzele acestui fenomen?

Pospisil: Cele mai multe concursuri au fost inițiate pur și simplu dintr-o sinceră dorință de promovare a muzicii, pentru a sluji arta, pentru a-i sprijini pe tinerii artiști.

Gontaut-Biron: Concursurile califică, de fapt, în ultimă instanță, soliștii. Mulți dintre impresari încearcă să lanseze laureații purtători ai unui titlu, cărora li s-a și făcut oarecare publicitate, și despre care se vorbește în anumite cercuri. De aceea, în general, concursurile (mă refer la concursurile importante, cu un renume bine stabilit) sînt, prin rezultatele lor, de un interes primordial pentru impresari.

Dan Negreanu: Cu alte cuvinte concursurile lansează.

Pospisil: Dacă rolul lor s-ar opri numai aici încă am impresia că ele își justifică cu prisosință existența.

Gontaut-Biron: Concursurile sînt cu atît mai importante, cu cît Conservatoarele (mă refer la cele din Occident) îi lasă pe absolvenți să se descurce singuri, cum pot. Știu că la dumneavoastră, în țările socialiste, se ocupă statul de lansarea și plasarea lor. Este un enorm avantaj pentru tinerii artiști...

Marescotti: În zilele noastre cariera unui tînăr artist este întrucîtva afectată de existența radioului și a discului. Pe vremuri, artistul își începea cariera în sălile de concert, o continua în sălile de concert, ajungea la măiestrie, în concert — și obligația lui era să repete piesele din repertoriul său, de sute sau chiar de mii de ori, în fața unui public mereu altul dar cu care avea un contact emoțional, direct, nemijlocit. Publicul de azi are la dispoziție radioul, discul, tele-

viziunea și se deplasează mai greu în sala de concert. Este foarte puțin pentru desăvîșirea artistică a unui muzician.

Pospisil : Radioul și discul nu vor distruge concertul ; nici filmul nu a desființat teatrul. Deși...

Dan Negreanu : Nu-l vor distruge dar îl afectează.

Pospisil : ...Deși, datorită radioului și discului, muzica a pătruns în anumite straturi ale societății care altădată nu aveau acces la ea.

Gontaut-Biron : Ca să revenim la concursuri : am credința că unele concursuri nu au șansa duratei, nu vor putea rezista nici timpului, nici concurenței din ce în ce mai nemiloase, și că numai marile concursuri vor găsi mijloacele să se adapteze condițiilor moderne. Dacă vor ști, în același timp, să evite pericolul ce pîndeste orice concurs internațional : acela de a deveni un fel de super-conservator.

Dan Negreanu : Ce înțelegeți prin super-conservator ?

Gontaut-Biron : Un concurs trebuie să descopere talente și să le ajute a se afirma ; să le facă cunoscute, să le înlesnească o carieră. Un concurs nu trebuie să-și substituie atribuțiile unui conservator, necum să-l surclaseze, cum se întâmplă uneori, nici din punct de vedere al repertoriului, nici din punct de vedere al modului cum juriul face aprecierea candidaților. Un concurs e altceva decît o super-academie, cu toate că, pe alocuri, are o astfel de aparență. Aș putea să dau nu un exemplu, ci mai multe în acest sens. Prefer, însă, să rămînem în domeniul discuțiilor de principiu și, dacă e vorba de exemple, să dau unul pozitiv : Concursul „George Enescu“. Atît sub raport repertorial cît și al modului cum sînt constituite, cum funcționează și judecă juriile...

Pospisil : Aș adăuga și o altă latură neindicată pentru un concurs internațional : aceea de a nu se limita la descoperirea talentelor și de a acorda, cum se întâmplă adesea, premii și unor profesioniști consacrați. N-ar strica să fie statuată într-un fel o limitare a dreptului de participare la concurs, în sensul că profesioniștilor ar trebui să li se refuze dreptul de a candida.

Dan Negreanu : Cum ar trebui să arate un

concurs ideal ? Cum ar trebui organizat ? Ce elemente ar fi să cuprindă ? Ce norme și principii ar trebui să prezideze desfășurarea lui ca să poată dobîndi un prestigiu crescînd ?

Marescotti : În primul rînd să renunțe, în ce privește repertoriul, la rigiditatea care se practică în atîtea cazuri. După mine, e mai bine să se lase candidatului o anumită libertate de opțiune, potrivită cu propriul său temperament, cu înclinările sale ; să fie, cu alte cuvinte, respectată vocația lui personală. Nici prea încărcat — în fond obositor și neeficacitor — nu cred că e nimerit să fie un repertoriu. Talentele autentice se fac remarcate repede ; personalitățile reale, chiar necristalizate, se impun imediat. Măiestria se obține cu timpul, iar perfecțiunea, într-o generație, n-o ating decît cîțiva „aleși“.

Apoi, în ceea ce privește modul de alcătuire și desigur de funcționare a juriilor, socot că un concurs internațional se cere marcat, în principal, de caracterul internațional al juriului. Acele concursuri în care majoritatea membrilor juriilor sînt reprezentanți ai țării gazdă pun sub semnul întrebării, de cele mai multe ori, desigur nejustificat, deciziile pe care le iau.

Pospisil : Și eu consider că e greu de imaginat un concurs internațional, cu un juriu național...

Gontaut-Biron : Aveți perfectă dreptate.

Marescotti : Tocmai de aceea trebuie apreciat în chip deosebit faptul că juriile concursului Enescu sînt alcătuite din opt membri străini la trei români.

Pospisil : De aici, de la o asemenea componență, dobîndești garanția obiectivității în deciziile juriului.

Gontaut-Biron : Asigurarea unei atari obiectivități depinde și de cei pe care-i inviți să facă parte din juriu, de măsura, adică, în care știi să eviți înclinările spre subiectivism, ale membrilor juriului.

Marescotti : În sfîrșit, o ultimă problemă : calitatea concurenților. După părerea mea, aceasta se poate obține numai printr-o preselectie riguroasă.

Pospisil : Eu pledez în această privință pentru o severă preexaminare eliminatorie, secretă, cu ușile închise. Este o metodă care are avantajul de a înlătura orice suspiciune.

Marescotti : Și încă un avantaj : indiferent de rezultat, cariera candidatului nu suferă. Cunoscut dintru început, numele respectivului concurent riscă în bună măsură să fie compromis, în cazul unui eșec la prima etapă. Cariera sa e oricum obstaculată, eșecul „pornirii“ urmărindu-l multă vreme. În schimb, metoda examinării secrete nu e de natură să știrbească nimic din șansele pe care viitorul le poate rezerva meseriei sale.

Dan Negreanu : Mă întreb dacă această metodă n-ar putea fi interpretată ca o lipsă de încredere în propriul juriu. Competițiile nasc adeseori bănuiele ; lucrul e știut. Oare lipsa publicului din sală nu ar fi un motiv în plus de discuție ?

Pospîsil: Convingerea mea este că avantajele metodei de preslecție secretă covârșesc posibilele ei dezavantaje. Oricum, indiferent de metoda folosită, suspiciunile nu vor putea fi niciodată cu desăvârșire eliminate.

Dan Negreanu: Îngăduiți-mi să trec la altă întrebare. Se discută în ultima vreme foarte mult despre conviețuirea Concurs-Festival. Ce părere aveți? Desfășurarea simultană a acestor două genuri de manifestări artistice, în fond atât de diferite între ele, este sau nu recomandabilă?

Pospîsil: La Praga, Festivalul începe după ce se încheie Concursul. Atenția se concentrează, în chipul acesta, la maximum asupra unui singur obiectiv. Simultaneitatea ar putea dăuna fie uneia, fie celeilalte dintre manifestări.

Marescotti: Eu sînt partizanul simultaneității. Cu deosebire străinii care participă la Festival au astfel o ocazie extraordinară de a lua contact, într-un timp relativ scurt, cu o sumă de realități artistice ale țării gazdă, care, în alte condiții, cu greu ar putea fi cunoscute. Să mai adaug, oare, că desfășurarea paralelă a acestor două genuri de manifestări artistice dă o strălucire cu totul deosebită evenimentului?

Gontaut-Biron: Sint de aceeași părere cu dl. președinte Marescotti. Deși, să recunoaștem, numărul prea mare de manifestări ar putea deveni obositor.

Marescotti: Ce înseamnă obositor? Ceea ce interesează, în general, nu obosește. Eu mă odihnesc cînd mă întorc acasă.

Dan Negreanu: Domnule de Gontaut-Biron, mulți știm că de aproape cinci decenii una dintre preocupările dumneavoastră majore: preocupare căreia i-ați închinat aproape toată viața, a fost și a rămas aceea de a descoperi și de a sprijini tinerii artiști. Știm de asemenea că întru slujirea acestui nobil țel, urmăriți concretizarea mereu a altor proiecte. Ce ați putea să ne spuneți despre proiectele dumneavoastră de viitor? Cel puțin despre proiectele viitorului imediat.

Gontaut-Biron: În adevăr, proiecte am mai multe. Și le urmăresc cu aceeași asiduitate. Unul însă îmi stă în deosebi la inimă și cred că și realizarea lui e mai apropiată. Mă gîndesc la inițierea unui *Conservator Euro-*

pean, menit perfecționării, supra-perfecționării, dacă vreți, a celor mai talentați tineri muzicieni din Europa. Țin să precizez că acest Conservator ar fi accesibil unui număr foarte restrîns de studenți, fiecare dintre ei, însă, demonstrînd un talent excepțional, o personalitate artistică netăgăduită, pentru care ultra-perfecționarea ar fi o necesitate vitală.

Marescotti: Un super-conservator, dacă am înțeles bine?

Gontaut-Biron: A, nu. Visez mult mai departe, mult mai mult. Vreau o școală a desăvîrșirii. Profesorii acestei supra-școli să fie recrutați dintre cei mai străluciți interpreți ai lumii; mă gîndesc, bunăoară, la Karajan, la Kempf, la Rubinstein. Numai în măsura în care vom putea conta pe profesori de asemenea calibru, de atare valoare, vom înființa și specialitatea respectivă. Admiterea va fi de o exigență selectivă extremă; dar, odată admis, studentul nu va mai avea decît grija studiului aprofundat al artei sale, toate cheltuielile aferente urmînd să fie suportate de organizatori. Fondurile școlii ar fi să provină din surse diferite — fie din donația unor organizații, fie din contribuția unor organisme statale sau semi-statale, a unor particulari, etc.

Marescotti: Grandioasă, ideea. Am însă impresia că, pentru realizarea ei, fondurile necesare ar fi impresionante.

Gontaut-Biron: Trebuie să vă fac o confidență: o parte din fonduri au și fost găsite.

Dan Negreanu: Aș mai avea multe întrebări să vă pun. Și sînt sigur că răspunsurile dumneavoastră i-ar interesa pe cititorii revistei noastre. Spațiul mă obligă însă, să mă opresc deocamdată aici, în speranța că vom putea relua și continua discuția, cu un alt prilej. Totuși, înainte de a ne despărți, ce să transmitem din partea dumneavoastră cititorilor români?

Gontaut-Biron: Mult succes Concursului și Festivalului Internațional „George Enescu”. Și bucuria mea că voi revedea în septembrie frumoasa dumneavoastră țară.

Marescotti: Pe curînd, la București.

Pospîsil: Toată prietenia și cele mai bune urări de succes.

